

Smernice za poročanje Zvezi delovnih invalidov Slovenije o uresničevanju akcijskega načrta za zagotavljanje enakih možnosti invalidov v občini prejemnici listine "OBČINA PO MERI INVALIDOV"

UVOD

Smernice je pripravil Projektni svet Zveze delovnih invalidov Slovenije za projekt »Občina po meri invalidov«.

Člani projektne sveta so pri oblikovanju smernic upoštevali:

- izkušnje poročanja v dosedanjih dvajsetih letih podeljevanja listine;
- smernice OZN za poročanje o uresničevanju Konvencije o pravicah invalidov;
- navodila za načrtovanje invalidske politike za lokalne skupnosti v okviru uresničevanja Standardnih pravil za izenačevanje možnosti invalidov, Agenda 22;
- priporočila iz priročnika Občina po meri invalidov – Pot od ideje do pridobitve listine, v katerem so poleg pomembnejših/ključnih vprašanj, na katera je treba odgovoriti v analizi stanja, akcijskem načrtu in letnem poročilu, predstavljeni tudi primeri dobrih praks občin prejemnic listine.

Namen smernic je pomagati občinam prejemnicam listine »Občina po meri invalidov« pri pripravi rednih poročil o uresničevanju sprejetega akcijskega programa za zagotavljanje enakih možnosti invalidov, ki jih morajo občine, upoštevajoč določbe Pravilnika o pridobitvi listine »Občina po meri invalidov«, vsako leto poslati Zvezi delovnih invalidov Slovenije. Smernice pa so v pomoč tudi invalidskim organizacijam in strokovnim institucijam pri spremljanju uresničevanja akcijskega programa oziroma pripravi delnih poročil, ki jih nato občina vključi v svoje poročilo.

Teh smernic se ne sme razumeti kot izčrpen seznam informacij, ki se pričakujejo od občine prejemnice listine. Smernice so predvsem pripomoček za lažje poročanje. Vsaka občina lahko oziroma je priporočeno, da dodaja tudi druge informacije o zagotavljanju enakih možnosti invalidov na področjih, ki niso zajeta v teh smernicah. Predvsem se priporoča, da občine predstavijo svoje primere dobrih praks.

Povzetek:

- **Občine, ki so prejemnice listine »Občina po meri invalidov« od vključno leta 2014 naprej, obvezno poročajo Zvezi delovnih invalidov Slovenije vsako leto.**
- **Poročilo se nanaša na realizacijo akcijskega načrta za posamezno področje v preteklem letu, vključno s predstavitvijo izbranih primerov dobrih praks.**
- **Poročilo naj bo kratko, največ pet strani.**
- **Zvezi delovnih invalidov Slovenije ga občine pošljejo na elektronski naslov: zdis@siol.net najpozneje do 31. maja (tekočega leta za preteklo leto).**

SMERNICE ZA POROČANJE

1. Ozaveščanje

Občina prejemnica listine se zavezuje, da bo sprejela ustrezne ukrepe, da bi povečala ozaveščenost družbe o invalidih, njihovih pravicah, potrebah, sposobnostih in njihovem prispevku k življenju lokalne skupnosti.

Izhodišča:

- Kako občinski organi, lokalne javne službe ipd. širijo informacije o svojih aktivnostih za invalide? Na kratko opišite izvedene ukrepe in izvajalce.
- Kako se ozavešča invalide glede njihovih pravic in možnosti?
- Ali in kako so te informacije dostopne vsem invalidom v za njih dostopni obliki?
- Ali in kako so invalidi in njihove organizacije vključeni v oblikovanje in spremljanje aktivnosti na področju ozaveščanja?

2. Dostopnost

Občina prejemnica listine se zavezuje, da bo sprejela ustrezne ukrepe, s katerimi se invalidom zagotovi, da imajo enako kot drugi dostop do fizičnega okolja, prevozov, informacij in komunikacij.

Izhodišča:

- Ali in kako občina sistematično načrtuje večjo dostopnost fizičnega okolja (javne površine in javne zgradbe)?
- Ali in kako so objekti v javni rabi (občinska stavba, upravna enota, zdravstveni dom, knjižnica, osnovna šola, muzej, gledališče, kino, bazen, športna dvorana, ipd.) dostopni za vse invalide?
- Kako je z drugo infrastrukturo (pločniki, parkirna mesta ipd.)? Ali je strokovnim delavcem omogočeno izobraževanje o tej tematiki?
- Ali in kako so invalidi vključeni v procese načrtovanja in izgradnje od vsega začetka?
- Kako se zagotavlja dostopnost informacij in dokumentacije slepim in slabovidnim, gluhoslepim, gluhim in naglušnim, osebam z motnjami v duševnem razvoju?

3. Samostojno življenje in vključenost v skupnost

Občina, prejemnica listine se zavezuje, da bo sprejela ukrepe, s katerimi bo omogočala, da invalidi živijo v skupnosti, tako da imajo enako kot drugi možnost izbrati stalno prebivališče in se odločiti, kje in s kom bodo živeli, in jim ni treba bivati v posebnem okolju; da imajo dostop do različnih storitev na domu ter bivalnih in drugih podpornih storitev v skupnosti, vključno z osebno pomočjo, ipd.

Izhodišča:

- Ali in kako občina sistematično spodbuja gradnjo stanovanj, prilagojenih invalidom?
- Ali in kako občina (so)financira storitve oskrbe na domu in druge, s ciljem omogočati invalidom, da živijo v domačem okolju?

4. Podporne storitve

Občina prejemnica listine se zavezuje, da bo invalidom zagotavljala potrebne podporne službe, vključno s pripomočki za invalide, ki jim omogočajo večjo samostojnost v vsakodnevem življenju.

Izhodišča:

- Ali in kako se invalidom zagotavljajo podporne storitve, pripomočki, osebna pomoč ipd.?
- Ali in kako so za uporabnike te storitve brezplačne?
- Navedite na kratko obseg, nosilce in izvajalce.

5. Vzgoja in izobraževanje

Občina prejemnica listine se zavezuje, da bo sprejela ukrepe za vključujoč izobraževalni sistem na vseh ravneh in vseživljenjsko učenje, usmerjeno v polni razvoj človekovih zmožnosti, občutka dostojanstva in lastne vrednosti.

Izhodišča:

- Opišite na kratko, kot npr.: dodeljevanje finančnih sredstev; usposabljanje pedagoških delavcev o potrebah invalidnih otrok; zagotavljanje dostopnosti šol, razredov in izobraževalnega gradiva glede na vrsto invalidnosti (vključno zaradi psihosocialne in razvojne prizadetosti). Kako je z inkluzijo otrok s posebnimi potrebami v redne oddelke? Ali imajo v šolah mobilne time?
- Ali in kako se v izobraževalni proces vključujejo tudi starši invalidnih otrok, invalidske organizacije, nevladne organizacije in lokalna skupnost?

6. Zdravstvena oskrba in rehabilitacija

Občina prejemnica listine se zavezuje, da bo invalidom zagotavljala učinkovito zdravstveno varstvo, dostop do zdravstvenih storitev in ustrezno rehabilitacijo, s ciljem da bi ti dosegli in ohranjali optimalno stopnjo samostojnega življenja.

Izhodišča:

- Ali in kako občina omogoča/zagotavlja zdravstveno oskrbo invalidov? Na kratko opišite: sodelovanje pri sprejemanju/potrditvi novih programov v osnovnem zdravstvenem varstvu, dodeljevanje dodatnih finančnih sredstev, usposabljanje zdravstvenih delavcev o potrebah invalidov, zagotavljanje dostopa do zdravstvene oskrbe, zdravljenja in zdravil za invalide, posvetovanje in sodelovanje z invalidskimi organizacijami, obveščanje invalidov o razpoložljivosti zdravstvenih storitev ...
- Ali in kako je občina (so)financirala katero od aktivnosti za zagotavljanje rehabilitacijskih storitev/programov za invalide?

7. Delo in zaposlovanje

Občina prejemnica listine se zavezuje, da bo vzpodbujala uresničevanje pravice do dela in zaposlitve.

Izhodišča:

- Koliko je zaposlenih v občinski upravi? Koliko od njih je invalidov?
- Ali in kako je bilo kakšno delovno mesto prilagojeno invalidom?

- Ali in kako se (so)financira /omogoča delo invalidom, ki se zaradi svoje invalidnosti ne morejo vključevati na trg dela?
- Ali in kako je občina sprejela kakšne ukrepe/spodbude za usposabljanje in zaposlovanje invalidov, kot na primer dodeljevanje finančnih sredstev za te namene, (so)financiranje programov usposabljanja invalidov, dvigovanje ravni ozaveščenosti delodajalcev o zaposljivosti in zaposlovanju invalidov, sodelovanje z območno službo Zavoda RS za zaposlovanje in z invalidskimi organizacijami pri vseh ukrepih v zvezi s trgom dela?

8. Zagotavljanje socialne varnosti, podpora družinam

Občina prejemnica listine se zavezuje, da bo invalidom nudila finančno pomoč in drugo podporo pri zagotavljanju socialne varnosti.

Izhodišča:

- Kakšna finančna pomoč je predvidena za invalide?
- Ali in kako občina nudi kakšno posebno podporo družinam z invalidnim članom, starejšim invalidom?

9. Kultura, šport in rekreacija, versko življenje

Občina prejemnica listine se zavezuje, da bo omogočala invalidom enakopravno vključevanje v kulturne dejavnosti, sodelovanje pri športnih in rekreacijskih dejavnostih ter sodelovanje v verskem življenju.

Izhodišča:

- Ali in kako so različne kulturne dejavnosti (vključno s prostori in informacijami) dostopne v taki obliki, da se vanje lahko vključijo tudi invalidi?
- Ali in kako so prostori za rekreacijo dostopni/prilagojeni invalidom?
- Ali in kako občina dodatno (so)financira tovrstne kulturne, športne in rekreacijske aktivnosti invalidov?
- Na kakšen način občina spodbuja sodelovanje invalidov v verskem življenju?
- Ali in kako občina (so) financira dostopnost verske literature invalidom?

10. Informacije in raziskave

Občina prejemnica listine se zavezuje, da bo zbirala in razširjala informacije o življenjskih pogojih invalidov ter spodbujala celovite raziskave o tem, kaj vpliva na kakovost življenja invalidov (vključno z ovirami).

Izhodišča:

- Opišite na kratko kot npr.: ali imate sistem za zbiranje, obdelavo, analizo in objavljanje podatkov o invalidih? Če DA, ali sporočate zbrane statistične podatke vsem primernim, ciljnim uporabnikom v okviru občinske uprave in inštitucijam zunaj nje?
- Ali in kako občina sodeluje z invalidskimi organizacijami, da pridobi podatke o življenjskih pogojih invalidov na območju celotne občine?

11. Usklajevanje dela na področju uresničevanja invalidskega varstva

Občina prejemnica listine se zavezuje, da bo spodbujala delovanje koordinacijskih odborov, sveta za invalide ...

Izhodišča:

- Ali in kako deluje koordinacijski odbor invalidskih organizacij? Kratka informacija o njegovem delu.
- Ali in kako deluje svet za invalide? Kratka informacija o njegovem delu.
- Ali in kako občina (so)financira izvajanje posebnih socialnih programov in delovanje invalidskih organizacij?

12. Usposabljanje strokovnega osebja

Občina prejemnica listine se zavezuje, da bo spodbujala usposabljanje osebja, ki je vključeno v načrtovanje in izvajanje programov in storitev, namenjenih invalidom.

Izhodišče:

- Ali in kako je občina spodbujala zaposlene v občinski upravi in javnih službah (npr. gasilci, policija, prevozniki, drugi), da bi se dodatno usposobili za delo z invalidi?

13. Drugo

Izhodišča:

- Ali in kako je občina sprejela ukrepe, programe še na katerih drugih področjih, ki niso zajeta v smernicah?
- Ali in kako je bila občina vključena v mednarodne projekte ali se je prijavila na mednarodne razpise?